

SXEDIO.FH5

13.3.1948: Ο ΔΙΚΑΣΤΗΣ ΖΕΚΚΙΑ ΑΠΟΦΑΙΝΕΤΑΙ ΟΤΙ ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΡΜΟΔΙΟ ΝΑ ΕΞΕΤΑΣΕΙ ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΛΟΓΗ ΜΗΤΡΟΟΛΙΤΗ ΠΑΦΟΥ

Για τις εκλογές της 8ης Φεβρουαρίου για την ανάδειξη των Ειδικών Αντιπροσώπων για την εκλογή του νέου Μητροπολίτη Πάφου οι δικηγόροι του "Λεοντιακού Μετώπου" (Αριστεράς) Ιωάννης Κληρίδης και Πυγμαλίων Ιωαννίδης, κατεχώρησαν αγωγή εναντίον της Ιεράς Συνόδου για το γεγονός ότι επέτρεψε να ψηφίσει, ο ψηφοφόρος Χριστόδουλος Ιωάννου Ταμπουρατζής ή Λαουτάρης,

μόνος του, στη Μητρόπολη Πάφου (και όχι στην κάλη) γιατί είχε παρεμποδισθεί από κομμουνιστές, όπως ισχυρίστηκε, να ψηφίσει στην Παναγιά.

Η ψήφος του Ταμπουρατζή ήταν σημαντική γιατί από αυτήν θα κρινόταν ποιος θα έπαιρνε την πλειοψηφία των ειδικών αντιπροσώπων μια και οι δυο υποψήφιοι, Ηγούμενος Κύκκου Κλεόπας της Δεξιάς και Φρίξος Κουμίδης της Αριστεράς είχε ισοψηφίσει με 126 ψήφους.

Ετσι ο Ταμπουρατζής μεταφέρθηκε στη Μητρόπολη Πάφου όπου ψήφισε υπέρ του ηγούμενου Κλεόπα και αφού έκλεισαν οι κάλπες και η Ιερά Σύνοδος δέχθηκε την ψήφο του ως νόμιμη.

Η προσφυγή των δυο δικηγόρων έγινε ενώπιον των δικαστών Ζεκκιά (Πρόεδρος) και Νικολάου Τζιάπρα Πιερίδη.

Στη δίκη αναφέρθηκαν πολλά για τον τρόπο της ψηφοφορίας αλλά και τα δικαιώματα των πολιτικών δικαστηρίων να αναμιγνύονται στα εκκλησιαστικά θέματα.

Με την αίτηση ζητούνταν τα εξής από το Δικαστήριο:

Α. Δήλωση του Δικαστηρίου ότι η απόφασις των

εναγομένων **1,2** και **3** αποτελούντων την Επισκοπική Σύνοδον διά την εκλογήν του Μητροπολίτου Πάφου, διά της οποίας οι εναγόμενοι **4,5** και **6** ανεκηρύχθησαν ως οι δέοντες εκλεγμένοι ειδικοί αντιπρόσωποι των Ελλήνων Ορθοδόξων Κυπρίων των χωρίων Παναγιά, Ασπρογιά και Κανναβιού διά την εκλογήν των Γενικών Αντιπροσώπων διά την εκλογήν Μητροπολίτου Πάφου, είναι αντίθετος προς το κατασταστικόν της Εκκλησίας της Κύπρου και προς τας εκλογικάς εγκυκλίους τας εκδοθείσας διά τας εν λόγω εκλογάς υπό του εναγομένου αρ. **1** και εισέτι είναι αυθαίρετος προς τας αρχάς της φυσικής δικαιοσύνης.

Β. Διάταγμα του δικαστηρίου παραμερίζον την ανωτέρω απόφασιν των εναγομένων **1,2** και **3**.

Γ. Απαγορευτικόν διάταγμα εμπορίζον τους εναγομένους **4,5** και **6** από του να ψηφίσουν ως ειδικοί αντιπρόσωποι των χωρίων Ασπρογιά, Παναγιά και Κανναβιού κατά την εκλογήν Γενικών Αντιπροσώπων διά την εκλογήν Μητροπολίτου Πάφου εις το εκλογικόν διαμέρισμα Κελοκεδάρων.

Δ. Δήλωση του Δικαστηρίου ότι οι ενάγοντες είναι εκλεγμένοι ειδικοί αντιπρόσωποι των Ελλήνων Ορθοδόξων εκλεγέντων των χωρίων Παναγιάς, Ασπρογιάς και Κανναβιού κατά τας εκλογάς της **8ης** Φεβρουαρίου **1948** και ότι τοιοῦτοι δικαιούνται να ψηφίσουν κατά την εκλογήν Μητροπολίτου Πάφου εις το εκλογικόν διαμέρισμα Κελοκεδάρων.

Ε. Διαζευτικώς προς την ανωτέρω παράγραφον Δήλωση του Δικαστηρίου ότι η εκλογή Ειδικών Αντιπροσώπων, διεξαχθείσα εν Παναγιά κατά την **8ην** Φεβρουαρίου **1948**, δεν συνεπληρώθη δεόντως και ότι νέα εκλογή θα έπρεπε να γίνη και διάταγμα του Δικαστηρίου διατάττον τους εναγομένους **1,2** και **3** να ορίζουν ημέραν προς διεξαγωγήν της νέας εκλογής ειδικών αντιπροσώπων των Ελλήνων Ορθοδόξων εκλογέντων των χωρίων Παναγιάς, Ασπρογιάς και Κανναβιού.

Στ. Τα έξοδα της αγωγής".

Αναπτύσσοντας την αγωγή ο Ιωάννης Κληρίδης

είπεν ότι εάν δεν εκδιδόταν προσωρινό διάταγμα που να παρεμπόδιζε τη διενέργεια των εκλογών για την ανάδειξη Γενικών Αντιπροσώπων, οι ενάγοντες, αν είχαν δικαίωμα να ψηφίσουν να το έχαναν για πάντα.

Πρόσθεσε:

" Η υπεράσπισης κατεχώρησεν ένστασιν ως προς την αρμοδιότητα του Δικαστηρίου. Εισηγούμαι ότι το ζήτημα τούτο δεν είναι του παρόντος σταδίου της δίκης, ότε συζητείται η αίτησις διά προσωρινό διάταγμα και όχι η ουσία της αγωγής, εν τούτοις εν ολίγοις ισχυρίζομαι ότι το δικαστήριο συμφώνως προς το περί Δικαστηρίου Διάταγμα εν Συμβουλίω έχει αρμοδιότητα να επιληφθή οιασδήποτε υποθέσεως, μη αφορώσης Οικογενειακόν Δίκαιον. Τα έγγραφα τα οποία κατεχωρήθησαν υπό της υπερασπίσεως, ήτοι αποσπάσματα από το Κοράνι και το Χάτι Χουμαγιούν, (περί προνομίων των Χριστιανών) δεν έχουν τώρα εφαρμογήν εν Κύπρω. Ούτε άλλως τε η εκλογή επισκόπων αποτελεί θρησκευτικόν ζήτημα, αφού αι επισκοπικά εκλογαί διεξάγονται κατά διάφορον τρόπον εις τας διαφόρους ορθοδόξους Εκκλησίας. Το Αυτοκρατορικόν Διάταγμα (Βεράτιον) το οποίον επικαλείται η υπεράσπισης, δεν ισχύει τώρα.

Η Εκκλησία της Κύπρου είναι Αυτοκέφαλος υπό την έννοιαν ότι ουδεμία άλλη Εκκλησία δικαιούται να επέμβη εις τας εσωτερικάς της υποθέσεις. "Αυτοκέφαλος" δεν σημαίνει ότι η Εκκλησία δύναται να κάμνη ό,τι θέλει παραγνωρίζουσα τα δικαιώματα των μελών της, χωρίς να επεμβαίνη το Πολιτικόν Δικαστήριο.

Το Πολιτικόν Δικαστήριο εξετάζει το έγκυρον ή μη ενός γάμου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Παρεμπιπτόντως;

ΚΛΗΡΙΑΔΗΣ: Εις την παρούσαν περίπτωσιν παρεμπιπτόντως μόνον θα εξετάση το ζήτημα.

Ν. ΧΡΥΣΑΦΙΝΗΣ: Οχι, όμως να εξετάση και τον τρόπον με τον οποίον εδίκασεν εν Εκκλησιαστικόν Δικαστήριο.

ΚΛΗΡΙΑΔΗΣ: Δεν ζητώ από το Πολιτικόν

Δικαστήριο να μεταβληθή εις Εκκλησιαστικόν, αλλά να εξετάση εάν οι πελάται του εστερήθησαν δικαιώματος, το οποίον παρέχουν οι Κανόνες της Εκκλησίας.

Στη συνέχεια ο Κληρίδης διάβασε απόφαση αγγλικού δικαστηρίου σύμφωνα με την οποίαν επετράπη από πολιτικό δικαστήριο απόφαση ειδικού εκλογοδικείου του Λονδίνου και συνέχισε:

"Καίτοι το εκκλησιαστικόν δικαστήριο έχει αποκλειστική αρμοδιότητα το Πολιτικόν Δικαστήριο δικαιούται να επέμβη, όταν εις ιδιώτης στερείται ωρισμένου δικαιώματος, εις την παρούσαν περίπτωσιν δεν πρόκειται περί εφέσεως κατά της αποφάσεως της Εκλογικής Συνόδου, αλλά περί αιτήσεως όπως ευρεθή τρόπος να ασκήσουν τα δικαιώματα των οι στερηθέντες τούτων".

Σε ερωτήσεις του Δικαστού Ζεκκιά ο Κληρίδης απάντησε ότι θεωρούσε την εκλογή στην Παναγιά σαν μη συμπληρωθείσα, διότι, είπε, μετά την ισοψηφία έπρεπε να τραβηχθεί κλήρος.

Πρόσθεσε ότι διαφωνούσε με το πρακτικό της Ιεράς Συνόδου ότι η ένσταση ως προς το χρώμα του ψηφοδέλιου απεσύρθη:

"Δεν απεσύρθη, αλλά απερρίφθη. Και όμως τα ψηφοδέλτια των εναγομένων δεν ήσαν επί λευκού χάρτου. Ολοι και οι 126 ψήφοι υπέρ των εναγομένων ήσαν άκυροι, ενώ ελογίσθη το 127ον ψηφοδέλιον υπέρ των εναγομένων".

Απαντώντας ο Γ. Χρυσ αφίνης και ηγείτο μιας δεκαμελούς ομάδος δικηγόρων (Ν. Χρυσ αφίνης, Αχ. Αιμιλιανίδης, Ζήνων Σώζος, Κλ. Περισιτιάνης, Δημ. Θεμιστοκλέους, Μ. Νικολαΐδης, Γ. Εμφιετζής, Χρ. Γαλατόπουλος, Χαρ. Δημητριάδης και Σάββας Χρίστης)- για τους Λαϊκούς εμφανίστηκε ο Φώτιος Γεωργιάδης- είπε απαντώντας στον Κληρίδη:

"Ελπίζω ότι ο ευπαίδευτος φίλος μου κ. Κληρίδης δεν θα με παρεξηγήση εάν δεν ασχοληθώ με το μέρος εκείνο των επιχειρημάτων του, τα οποία έτειναν να εισηγηθούν εις το Δικαστήριο σας ότι η

αυτοκέφαλος και Ιερά Αποστολική Εκκλησία της Κύπρου έχει νομικώς τα ίδια δικαιώματα και προνόμια διά την διοίκησιν και ρύθμισιν των ζητημάτων της ως μια κοινή Λέσχη ή Σωματείον, τα οποία ασχολούνταν με ευτελή ζητήματα. Τα προνόμια της Εκκλησίας Κύπρου είναι ιερά και ασκούνται υπ' αυτής από αιώνων και δεν δύνανται να συγκριθούν με εκείνα που ασήμαντοι νόμοι δίδουν εις ασήμαντα σωματεία.

Όσα ο κ. Κληρίδης ανέφερε σχετικώς προς την επέμβασιν των Πολιτικών Δικαστηρίων εν Αγγλία εις εκκλησιαστικά ζητήματα δεν δύνανται να έχουν εφαρμογή εν Κύπρω. Εις την Αγγλίαν ο Βασιλεύς διορίζει Επισκόπους, ενώ βεβαίως εις την Κύπρον δεν συμβαίνει τοιούτον τι.

Εξάλλου υπάρχει αυθεντία (την διαβάζει) ότι η εισαγωγή αγγλικής νομοθεσίας εις μίαν Αποικίαν δεν σημαίνει εισαγωγή και της εκκλησιαστικής νομοθεσίας. Προς τούτοις εις την Αγγλίαν ορίζονται ειδικώς αι περιπτώσεις, κατά τας οποίας το Πολιτικόν Δικαστήριον δύναται να επέμβη εις εκκλησιαστικόν ζήτημα.

Παρακαλώ τον ευπαίδευτον συνάδελφον μου κ. Κληρίδην να απαντήσει: Εάν εις κινήση τώρα αγωγήν κατά του Αρχιεπισκόπου ισχυριζόμενος ότι η Α. Μ. δεν εξελέγη νομίμως το Δικαστήριον θα είχε δικαίωμα να ακούση τοιαύτην αγωγήν; Ο κ. Κληρίδης εστήριξε μέγα μέρος των ισχυρισμών του εις την αρχήν "όπου δικαίωμα, εκεί και θεραπεία". Μάλιστα. Οι ενάγοντες είχαν το μέσον να διεκδικήσουν τα δικαιώματα των, υποβάλλοντες ένστασιν εις το Εκκλησιαστικόν Δικαστήριον, όπερ και εγένετο.

Ο κ. Κληρίδης ανέφερε την υπόθεσιν Σταυροβουνίου ως "ατομικήν βόμβαν". Αλλά την υπόθεσιν εκείνην το Πολιτικόν Δικαστήριον Λάρνακος είχε δικαίωμα να την δικάση, ενώ εις την παρούσαν υπόθεσιν Παναγιάς αρμόδιον Δικαστήριον ήτο η Ιερά Σύνοδος και ασφαλώς την αρμοδιότητα ταύτην της Ι. Συνόδου, δεν ημφισβήτησεν ο κ. Κληρίδης.

Ο κ. Χρυσ αφίνης διάβασε στη συνέχεια από το

Διάταγμα εν Συμβουλίω, τα περί της δικαιοδοσίας των Επαρχιακών Δικαστηρίων και τόνισε ότι "ουδέν αναφέρεται περί ζητημάτων της Ελληνικής Ορθοδόξου Εκκλησίας, διότι προφανώς αφέθησαν εις το αρμόδιον Εκκλησιαστικόν Δικαστήριον με αποκλειστικήν δικαιοδοσίαν".

Πρόσθεσε:

Ο κ. Κληρίδης παρεδέχθη ότι το Δικαστήριον δεν επέχει θέσιν Εφετείου έναντι του Εκκλησιαστικού Δικαστηρίου. Τότε έχει επανορθωτική εξουσίαν; Εάν αι εκκλησιαστικά εκλογαί ενέπιπτον καθ' οιονδήποτε τρόπον εις την δικαιοδοσίαν του Πολιτικού Δικαστηρίου, τότε ο νόμος θα ώριζεν ότι αύται διεξάγονται όπως κάποτε αι εκλογαί μουκταρών και αζάδων. Αι εκκλησιαστικά εκλογαί είναι θρησκευτικόν ζήτημα. Τούτο παρεδέχθη και ο κ. Κληρίδης, καίτοι φαίνεται διαφωνών ως προς το πότε αρχίζει η επισκοπική εκλογή. Ημείς, συνέχιζε ο κ. Χρυσ αφίνης, θεωρούμεν ότι η εκλογή αρχίζει από της στιγμής καθ' ην υπογράφεται η περί αυτής εγκύκλιος. Ποίαν έννοαν έχει ο ισχυρισμός του κ. Κληρίδη ότι η εκλογή είναι θρησκευτικόν ζήτημα, ενώ ο τρόπος της διεξαγωγής της δεν είναι;

Στη συνέχεια ο Χρυσ αφίνης διάβασε αποσπάσματα από ένορκη δήλωση του ηγουμένου Κύκκου και πρόσθεσε:

" Εκ της μαρτυρίας ταύτης συνάγεται ότι η Εκκλησία Κύπρου είναι αυτοκέφαλος τόσον έναντι άλλων εκκλησιών, όσον και έναντι της πολιτικής εξουσίας. Μεταξύ των προνομίων των παραχωρηθέντων υπό του Σουλτάνου διά της συνθήκης του Σινά αναγράφεται και το εξής:

"Ουδείς Επίσκοπος ιερεύς, ή μοναχός θα ενοχλήται υπό οιουδήποτε". Και περαιτέρω: "Η συνθήκη αύτη θα είναι εν ισχύϊ μέχρι συντελείας των αιώνων".

Επίσης το "Χάττι Χουμαγιούν" αναφέρει "τα Εκκλησιαστικά Δικαστήρια διέπονται υπό των ιδίων αυτών νόμων, κανόνων και διατάξεων". Επίσης ο Καταστατικός χάρτης της Εκκλησίας Κύπρου, όστις

αναγνωρίζεται υπό της Πολιτείας εις άρθρον του αναφέρει:" Επί του κύρους των εκλογών αποφαινεται η Ιερά Σύνοδος, ήτις και εκδικάζει τας τυχόν ενστάσεις κατά εκλογής αντιπροσώπων και αποφαινεται ανεκκλήτως".

Ωστε αναρμοδία αρχή είναι η Ιερά Σύνοδος και οι ενάγοντες ήσκησαν το δικαίωμα των διά της υποβολής ενστάσεως ενώπιον της Ιεράς Συνόδου. Και αυτή η εγκύκλιος περί εκλογών αναφέρει ότι επί των ενστάσεων, θ' αποφαινεται ανεκκλήτως η Ιερά Σύνοδος. Η ένορκος κατάθεσις του πανοσ. Ηγουμένου Κύκκου κ. Χρυσοστόμου, τονίζει ότι η εκλογή Επισκόπων ανάγεται αποκλειστικώς εις τον πνευματικόν κύκλον της εκκλησιαστικής αρμοδιότητος, ουδεμιάς άλλης αρχής δικαιουμένης να επέμβη, καθ' οιονδήποτε τρόπον "αμέσως ή εμμέσως" και βεβαίως ούτε αυτό ημφισβητήθη υπό των εναγόντων".

Όταν η Κυβέρνησις επενέβη εις το αρχιεπισκοπικόν ζήτημα διά των Νόμων του 1937 εχρησιμοποίησε την φρασεολογίαν του καταστατικού και της σημερινής εκλογικής εγκυκλίου. Ο κ. Κληρίδης εζήτησε διάταγμα διατάττον την εκκλησιαστικήν αρχήν να προβή εις ωρισμένας ενεργείας.

Τούτο είναι καθ' ολοκληρίαν αστήρικτον, διότι πρέπει να απευθύνεται προς πρόσωπον το οποίον είναι υποχρεωμένον να πράττη τι συμφώνως προς τους πολιτικούς νόμους. Αυτός είναι στοιχειώδης κανών. Παραδέχονται ότι η εκλογή είναι θρησκευτικόν ζήτημα, αλλά προβάλλουν το ακατανόητον επιχείρημα ότι ο τρόπος δεν είναι. Χωρίς να θέλω να φανώ επιθετικός λέγω ότι όστις εμφανίζεται ενώπιον Δικαστηρίων πρέπει να εισέρχεται διά της θύρας των νομικών επιχειρημάτων και όχι νασ πηδά διά του παραθύρου".

Κατέληξε ο Χρυσοφίνης:

" Ο κ. Κληρίδης ετόνισεν ότι οι τρεις ενάγοντες θα χάσουν την ψήφον των και ως καλοί χριστιανοί θα ήθελον να συμμετάσχουν εις την εκλογήν του θρησκευτικού των αρχηγού. Λησμονεί ο κ. Κληρίδης ότι οι ενάγοντες προσπαθούν να στέρησουν την Εκκλησίαν

όλων των προνομίων της και να την οδηγήσουν εις χαώδη κατάστασιν διά της αναβολής της εκλογής επ' αόριστον".

Απαντώντας ο κ. Κληρίδης παρετήρησεν, ότι, εκτός της Εκκλησίας της Αγγλίας, η οποία διοικείται από νόμους της πολιτείας υπάρχουν και άλλες εκκλησίες που διοικούνται από δικούς τους κανονισμούς.

Κατέληξε:

"Η Ιερά Σύνοδος είναι αρμοδία Αρχή διά τα εκλογικά ζητήματα. Όσον όμως ανωτάτη αρχή και αν είναι και όσον και να τυγχάνη μεγάλου σεβασμού, ο αδικούμενος ιδιώτης δύναται να ζητήσει επανόρθωσιν τυχούσας αδικίας".

Ο Ζεκκιά εκδίδοντας την απόφαση του στην αγωγή (343/1948) την απέρριψε και αποφάνθηκε ότι το Δικαστήριο ήταν αναρμόδιο να επέμβει στις υποθέσεις της Εκκλησίας (Α. Γαβριηλίδη, Εθναρχικά δικαιώματα σελ. 72).